

Eerste 'Onument' voor coronaslachtoffers ingehuldigd in Kortrijk

In aanwezigheid van Vlaams minister van Binnenlands Bestuur Bart Somers en minister van Binnenlandse Zaken Annelies Verlinden is zondag op de begraafplaats Hoog Kortrijk het 'Onument' ingehuldigd, een monument om de vele slachtoffers van corona te herdenken, maar ook om stil te staan bij andere verlieservaringen. Het Onument op Hoog Kortrijk is het eerste in een reeks Onumenten die op verschillende plaatsen in Vlaanderen worden opgericht.

Het Onument ligt prachtig ingebed in de groene omgeving van begraafplaats Hoog Kortrijk. Vanaf de parking aan crematorium Uitzicht loopt een gemaaid pad door een bloemenweide tot aan het Onument. Twee halve cirkels, opgebouwd uit 13 elementen in hoog gepolijst prefab beton, worden doorsneden door een natuurlijke gracht. Het Onument is meer dan gewoon een gedenksteen, het is een open plek voor ontmoeting waar bezoekers kunnen binnenstappen en even neerzitten om stil te staan bij de vele slachtoffers van corona en herinneringen op te halen aan dierbaren. Het is een plek van verbinding en troost die open staat voor alle vormen van (collectief) verlies.

De coronacijfers dalen nu aan sneltempo, de vaccinatiecampagne draait op volle toeren en we herwinnen steeds meer onze vrijheid. Maar we verloren in ons land 25.000 mensen aan dit virus. Dat zijn heel wat families die iemand verloren. Ook hier in Kortrijk. Afscheid nemen gebeurde onder moeilijke omstandigheden of kon zelfs niet. We moesten afstand houden en ontmoetingen vermijden. Dit Onument is net een plek van ontmoeting waar iedereen opnieuw kan samenkomen om dierbaren te herdenken. Er kunnen ook herdenkingsevenementen en -rituelen georganiseerd worden.

— Ruth Vandenberghe, burgemeester

Het afgelopen jaar werd meer dan ooit duidelijk dat kunst en cultuur een troost kunnen bieden. Het bood een sprankeltje hoop in moeilijke tijden. Met het Onument creëren we een blijvende herinnering in het landschap dat als steun kan dienen voor iedereen die een dierbare verloor.

— Axel Ronse, schepen van cultuur

Het Onument is ontworpen door landschapsarchitect Bas Smets. Hij maakte in het Zoniënwood ook al het monument ter nagedachtenis van de slachtoffers van de terroristische aanslagen in Brussel. Het Onument is ontworpen op maat van de locatie. Onder andere in Gent en Leuven komen Onumenten met financiële steun van Vlaanderen. Via minister Vandenbroucke is er ook federale steun voor een Onument in Brussel en in Wallonië. Zo verspreiden de Onumenten zich over heel het land.

De mens heeft van oudsher tekens in het landschap aangebracht om er herinneringen in vast te leggen. De monumenten voor de Covid-crisis bestaan telkens uit een perfecte cirkel die doorbroken wordt door een natuurlijke kracht. Deze 'Gebroken Cirkels' variëren van plek tot plek en creëren samen een familie van gedenkplaatsen die uitnodigen tot bezinning en contemplatie. In Kortrijk ligt deze cirkel op de grens van een begraafplaats en een natuurgebied. Een gracht met een wilgenbosje snijdt er midden doorheen. Aan de ene kant vormt het monument een bank met een weids uitzicht over het natuurgebied, aan de andere kant een altaar om bloemen op te leggen. De cirkel is gemaakt uit groene natuursteen, gepolijst in 13 geprefabriceerde gebogen betonelementen. Hun aantal verwijst naar de eerste dag van de lockdown op 13 maart 2020.

— Bas Smets, landschapsarchitect

Deze crisis heeft er ingehakt. Niet in het minst op mentaal vlak. We maakten ons zorgen over onze familie, ons bedrijf, onze job en onze kinderen. We voelden ons eenzaam omdat we onze sociale contacten moesten terugschroeven. En we moesten veel te vaak afscheid nemen. Deze zomer heroveren we onze vrijheid. Het Onument in Kortrijk is een plek waar we als samenleving na het isolement weer samen kunnen komen, herinneringen ophalen en ervaringen delen.

— Bart Somers, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur

Afscheid nemen doet pijn, altijd. De voorbije maanden was voor veel mensen het afscheid zo mogelijk nog pijnlijker. De coronapandemie liet duizenden families verweesd achter. Ze moesten afscheid nemen van een dierbare, zonder hun geliefden aan hun zijde. Verdriet wegnemen kan niemand, maar initiatiefneemster Uus Knops wil proberen dat verdriet draaglijker te maken. Dit eerste Onument wordt voor de één een plaats om tot rust te komen, en voor de ander een plaats om verbondenheid te zoeken. Het is een plaats om even stil te staan bij verdriet.

— Annelies Verlinden, minister van Binnenlandse Zaken

Het initiatief voor de Onumenten komt van psychiater Uus Knops en klinisch psycholoog Elke Van Hoof. Het project werd gecoördineerd door de vzw Kunstwerkt. Knops stelde haar idee voor aan burgemeester Ruth Vandenberghe tijdens de herdenkingsplechtigheid Reveil die ook plaatsvond op begraafplaats Hoog Kortrijk op 1 november 2020. Knops koos ook de benaming 'Onument'. Het klinkt lichter, luchtiger en minder massief dan 'monument'. De symbolische beginletter O maakt het een open en uitnodigend woord, dat bovendien in de drie landstalen uitspreekbaar is.

Een nieuw woord en een nieuwe conceptuele vorm geven de aanzet om op een nieuwe manier te rouwen, meer in de openheid en in verbinding met elkaar. Het is als de zwarte rouwband die nu in de natuur ligt, een plek die uitnodigt om op verhaal te komen.

— Uus Knops, initiatiefneemster Onumenten

Corona veroorzaakte een breuklijn in de maatschappij en de dodentol confronteerde ons met onze sterfelijkheid. De hele maatschappij voelde hoe de onbezorgdheid verdween met een stijgend onwelbevinden en angst voor COVID-19 tot gevolg. Niet alleen hebben heel wat families dierbaren verloren, onze maatschappij is danig door elkaar geschud. Als maatschappij dienen we ons ook heruit te vinden. Een monument kan je als een teken van acceptatie zien, de eerste stap in de verwerking. Deze Onumenten zijn een uitnodiging tot reflectie, een uitnodiging tot afscheid nemen van de onbezorgdheid, een uitnodiging tot het omarmen van een nieuwe identiteit. Maar vooral een plek waar we naast eenieder staan die afscheid heeft genomen van een dierbare. Niemand wordt vergeten! En zo komen we samen aan in een post-covidperiode.

— Elke Van Hoof, initiatiefneemster Onumenten

Meer info

www.onumenten.org

Vlaanderen

verbeelding werkt